

Олександр ВОЗНЮК

доктор педагогічних наук, професор,
академік АМСКП, Житомирський
державний університет імені Івана Франка

Галина КОЗЛАКОВА

доктор педагогічних наук, професор,
академік АМСКП

Ключові слова: О. А. Дубасенюк, наукова школа, педагогічні дослідження, навчально-методичні видання, професійно-педагогічна підготовка вчителів.

У даній статті представлено науково-педагогічні здобутки, навчально-методичні видання і науково-педагогічну школу професора О. А. Дубасенюк у зв'язку з обранням її Почесним академіком НАПН України у жовтні 2016 р.

УДК 37:001

ОЛЕКСАНДРА ДУБАСЕНЮК – ВИДАТНИЙ УЧЕНИЙ-ПЕДАГОГ, ЗАСНОВНИК НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ШКОЛИ «ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ»

© Вознюк О., Козлакова Г., 2017

Відомий український учений, доктор педагогічних наук, професор О. А. Дубасенюк народилася у місті Луганськ, пройшла шлях від учителя загальноосвітньої школи до викладача, старшого викладача, доцента, професора. Вона обіймала посади завідувача кафедри педагогіки, проректора з наукової роботи, міжнародних та регіональних зв'язків.

Після закінчення Луганського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка в 1969 р. Олександра Антонівна Дубасенюк уперше ступила на ниву педагогічної діяльності як учитель математики і фізики в середній школі № 1 міста Комунарськ Луганської області

Із 1984 р. Олександра Антонівна – доцент, а з 1988 р. – завідувач кафедри педагогіки. У 1996 р. успішно захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук на тему «Теоретичні

та методичні основи професійної виховної діяльності педагога» в Інституті педагогіки і психології професійної освіти АПН України. У 2001 р. вченому присвоєно звання професора, із 2001 по 2008 рр. Олександра Антонівна – проректор з наукової роботи, міжнародних та регіональних зв'язків, а з 2008 р. – професор кафедри педагогіки в Житомирському педагогічному університеті імені Івана Франка.

О. А. Дубасенюк – відомий науковець, висококваліфікований педагог, талановитий керівник та організатор науково-дослідної роботи. Понад тридцять років вона, як доцент і професор, читає лекції з педагогіки, основ педагогічної майстерності, технології навчально-виховного процесу тощо. Спільно з викладачами кафедри педагогіки вченим підготовлено і видано низку навчальних посібників, що рекомендовані Міністерством освіти і науки для вищих педагогічних навчальних закладів України.

Олександра Антонівна – учений-педагог, знаний не лише в Україні. Вона є дійсним членом Санкт-Петербурзької Академії (Росія); постійно співпрацює з науковцями Польщі, має наукові праці в міжнародних наукових виданнях. Нині Олександра Антонівна продовжує викладати, здійснює керівництво науковою школою «Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів», а також спеціалізованою вченою радою із захисту дисертацій з педагогічних спеціальностей у Житомирському педагогічному університеті імені Івана Франка.

Професор О. А. Дубасенюк понад два десятиліття успішно здійснює наукове керівництво аспірантами і докторантами. Безпосередньо під керівництвом Олександри Антонівни за роки діяльності наукової школи підготовлено та захищено 7 докторських і 19 кандидатських дисертацій.

Із 2004 р. активно розробляються концептуальні положення професійної підготовки майбутніх учителів у таких перспективних напрямках: теоретичні та методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти; теорія і практика навчання

обдарованих студентів у педагогічному університеті; теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів до міжкультурної взаємодії суб'єктів освітнього процесу; система професійно-педагогічної підготовки студентів університетів у контексті Болонського процесу; теоретико-методологічні засади професійного розвитку педагогів загальноосвітніх закладів в умовах цивілізаційних змін та інші.

Олександра Антонівна є автором понад 500 наукових праць з проблем теорії та методики професійної педагогічної освіти, з актуальних питань виховання, розвитку та навчання підростаючої особистості, серед яких 27 монографій та 24 навчально-методичні посібники. За редакцією О. А. Дубасенюк видано понад три десятки наукових збірників, підготовлених разом із викладачами кафедри педагогіки.

В останні роки опубліковано низку колективних монографій, серед яких: «Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку» (2009), «Професійно-педагогічна освіта: інноваційні технології та методики» (2009); «Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід» (2011); «Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі» (2012); «Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання» (2014).

Під керівництвом О. А. Дубасенюк розроблено ряд навчально-методичних посібників, які отримали гриф МОН України, серед них: «Практикум з педагогіки» (К., 2004); «Історія педагогіки» (Житомир, 1999); «Технологія професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів» (Житомир, 2003). Одноосібно підготовлено навчальні посібники: «Практичні завдання і задачі з курсу педагогіки» (Житомир, 2003), «Професійно-педагогічні задачі: типологія та технологія розв'язання» (Житомир, 2010), «Методика викладання педагогіки» (Житомир, 2010, 2014).

Професор О. А. Дубасенюк понад два десятиліття успішно здійснює наукове керівництво аспірантами та докторантами.

Зазначимо, що всі дисертаційні роботи як учнів Олександри Антонівни, так і другого покоління науковців, виконуються у межах пріоритетних напрямів роботи школи, чим значно їх розширюють та поглиблюють, сприяючи більш ефективній підготовці науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, розробці сучасних концептуальних підходів до підвищення рівня професійної підготовки майбутнього вчителя та сучасних підходів, реалізація яких забезпечує продуктивність професійної діяльності фахівців різних галузей.

Велика робота здійснювалася Олександрою Антонівною щодо підготовки та організації II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки. О. А. Дубасенюк – голова журі ряду Всеукраїнських студентських олімпіад з педагогіки, її вихованці Н. Івашко, І. Лаговська, О. Вознюк, М. Ільченко та багато інших у різні роки виборювали призові місця на Всеукраїнських олімпіадах та конкурсах. У цьому напрямі розроблено три випуски «Методичних рекомендацій до організації та проведення Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки», де опубліковано кращі студентські роботи учасників олімпіад, а також за її редакцією підготовлено і видано шість збірників студентських наукових робіт.

У 1997 р. О. А. Дубасенюк отримала сертифікат викладача соціальної роботи на базі Остершунського університету (Швеція). Упродовж 1997–1998 рр. науковець брала участь у здійсненні Міжнародного проекту TEMPUS-TACIS «Соціальний захист в Україні». Зокрема, у 1998 р. було створено «Навчальний план перепідготовки соціальних працівників базового рівня» на модульній основі за сприяння Міністерства праці та соціальної політики України.

Крім того, професор брала участь у роботі Національного центру розвитку навчання соціальній роботі в Україні (1998–1999 рр.), проводила заняття з курсу «Соціальна робота» у Києві з відповідальними державними працівниками та викладачами вищих педагогічних навчальних закладів.

У 2005–2010 рр. О. А. Дубасенюк викладала низку педагогічних курсів у Вищій школі менеджерів у м. Легніця (Польща).

Із 2003 р. – Олександра Антонівна заступник голови навчально-науково-виробничого комплексу «Полісся», створеного на базі ЖДУ імені Івана Франка, який об'єднує понад 20 навчальних закладів Житомирщини. Мета створення комплексу – упровадження ступеневої підготовки фахівців за наскрізними планами та програмами; розробка навчально-методичного забезпечення; спільне проведення науково-дослідної роботи та апробація її результатів тощо.

Результати творчої співпраці опубліковано в ряді науково-методичних збірників, серед яких: «Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін» (2004); «Науково-методична співпраця у системі університет – середній та вищий навчальний заклад» (2004); «Інновації в освіті: інтеграція науки і практики» (2014).

Професор О. А. Дубасенюк багато років є головою спеціалізованої вченої ради Д 4.053.01 у Житомирському державному університеті імені Івана Франка. Рада ефективно працює, що підтверджують 189 захищених дисертацій, у тому числі 12 докторських. О. А. Дубасенюк також є членом спеціалізованої вченої ради Д 26.451.01 в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, постійно виступає опонентом дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора педагогічних наук та кандидата педагогічних наук, здійснює рецензування монографій, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо.

Олександра Антонівна є членом редколегій багатьох наукових видань, зокрема: журналу «Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка», «Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету», «Українська полоністика», «Акмеологія в Україні: теорія і практика» тощо; відповідальний редактор електронного журналу «Антрагогічний вісник», заступник відповідального редактора науково-методичного журналу «Креативна педагогіка».

Олександра Антонівна – учасник багатьох міжнародних, всеукраїнських, міжрегіональних та обласних науково-практичних конференцій. Професор О. А. Дубасенюк брала участь у V, VI, VII Міжнародних виставках навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні» та у п'яти Міжнародних виставках «Сучасні навчальні заклади», на яких разом із викладачами кафедри педагогіки було представлено наукові проекти з технології організації та проведення Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки в ЖДУ ім. Івана Франка тощо.

Наукові доробки, підготовлені спільно з викладачами наукової школи, були відзначені золотими, срібними та бронзовою медалями, а також знаком «Лідер освіти» (2006-2008, 2011-2014).

Олександра Антонівна Дубасенюк нагороджена багатьма відзнаками університетського, міністерського та міжнародного рівнів. Серед них:

- Знак «Відмінник народної освіти УРСР» (№ 128687 від 1 листопада 1985 р.);

- Почесна Грамота МОН України з нагоди 80-річчя заснування Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка (Київ, 1999 р.);

- Нагрудний знак «Слава Житомирського державного університету імені Івана Франка» (Житомир, 2004 р.);

- Нагрудні знаки «Софія Русова» (наказ МОН України № 471-к від 17.05.2005 р.); «За наукові досягнення» (2009 р.), Медаль «К. У. Ушинський» (2009 р.) АПН України;

а також іноземні нагороди:

- Диплом за участь у роботі наукової ради з Міжнародного польсько-українського проекту (як член міжнародного журі): «Науковий дебют 2011–2014. Сталий розвиток» від професора доктора габ. Єжі Бузек, члена Європарламенту;

- Диплом доктора Honoris Causa Multipli (м. Варшава, Польща) тощо.

У 2012 р. професор Дубасенюк О. А. обрана віце-президентом громадської організації «Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки», у липні 2016 р. обрана президен-

том АМСКП. Вона активно працює як невтомний генератор ідей наукових проєктів і творчих задумів, знавець педагогічної практики, глибокий дослідник, талановитий вчений педагог-новатор, організатор і керівник, який відкрив шлях у наукове життя цілій плеяді обдарованих молодих учених [3–8].

В останні роки професор О. А. Дубасенюк доклала багато зусиль, щоб зберегти і переєструвати наукове громадське об'єднання Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Засновником АМСКП свого часу став доктор педагогічних наук, професор Д. В. Чернилевський, який продовжує співпрацювати з Академією як Почесний Президент. Науково-педагогічний доробок членів АМСКП неодноразово оприлюднено у виданнях «Проблеми освіти», «Нові технології навчання», «Креативна педагогіка», що сприяють розповсюдженню педагогічних знань та підготовці молодих учених, учителів і викладачів університетів.

Відомі в Україні і за кордоном науково-практичні конференції, які щорічно відбуваються за підтримкою та активною участю членів АМСКП, зокрема, це конференція на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка на тему «Формування професійної майстерності майбутніх фахівців в умовах освітньо-виховного середовища ВНЗ» та у місті Бар Вінницької області на тему «Теорія і практика формування і розвитку творчої обдарованості майбутніх фахівців у системі професійної освіти» на базі Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Івана Франка. Участь у конференціях забезпечує молодим науковцям можливість професійного спілкування з досвідченими професорами, академіками АМСКП та визначати для себе тематику подальших педагогічних досліджень.

Велику увагу привертає діяльність АМСКП в університетах Європи та США, тому свої доповіді представляють на згаданих конференціях професори і викладачі Вищої педагогічної школи Польської спіл-

ки вчителів (Польща), Оломоуцького університету Палацького (Чехія), Пармського університету (Італія), Прешовського університету (Словаччина). Розвиток творчих педагогічних здобутків АМСКП підтримують в американській громадській організації «Некомерційна корпорація „Україна та українці за кордоном”» (Нью-Йорк, США).

Разом зі своїми колегами професор О. А. Дубасенюк знаходиться у невпинному творчому пошуку, спрямованому на майбутнє. Своєю науковою діяльністю вона робить вагомий внесок у розвиток вітчизня-

ної педагогічної науки. Отже, усі представлені науково-педагогічні, організаційні, науково-методичні розробки мають безпосередній суттєвий вплив на розвиток педагогічної науки в Україні, що стало безперечною підставою для обрання кандидатури професора Дубасенюк Олександри Антонівни Почесним членом НАПН України у жовтні 2016 р.

Науковий актив і Президія АМСКП вітають високошановану Олександру Антонівну з високим званням і бажають міцного здоров'я і творчих успіхів у подальшій науковій, педагогічній і громадській роботі.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Дубасенюк О. А.** Методика викладання педагогіки : курс лекцій / О. А. Дубасенюк, О. Є. Антонова. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2016. – 328 с.
2. **Дубасенюк О. А.** Виховна діяльність педагога: соціально-історичний та психолого-педагогічний аспекти : монографія / О. А. Дубасенюк. – Житомир, 1997. – 175 с.
3. **Антонова О. Є.** Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів : монографія / О. Є. Антонова. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2007. – 472 с.
4. **Антонова О. Є.** Підготовка майбутнього вчителя до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи : монографія / О. Є. Антонова, Ю. М. Клименюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2011. – 264 с.
5. **Вітвицька С. С.** Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
6. **Вознюк А. В.** Розвиток особистості педагога в умовах цивілізаційних змін: теорія і практика : монографія / О. В. Вознюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2013. – 608 с.
7. **Вознюк О. В.** Педагогічна синергетика : монографія / О. В. Вознюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. – 812 с.
8. **Сидорчук Н. Г.** Професійна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору: історико-педагогічний аспект : монографія / Н. Г. Сидорчук ; за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014. – 608 с.

REFERENCES

1. **Dubaseniuk O. A.** Methodology of Teaching of Pedagogy : Course of Lectures / O. A. Dubaseniuk, O. E. Antonova. – Zhytomir : Publishing House of Zhytomir State University named after Ivan Franko, 2016. – 328 p.
2. **Dubaseniuk O. A.** Upbringing Activity of Pedagog's: Social-historical and Psychology-pedagogical aspects : monography/O. A. Dubaseniuk. – Zhytomir, 1997. – 175 p.
3. **Antonova O. E.** Theoretical and Methodological Foundations of Training of Pedagogically Gifted Students : monography. – Zhytomir : Publishing House of Zhytomir State University named after Ivan Franko, 2007. – 472 p.
4. **Antonova O. E.** Preparation of Future Teachers for Development of Intellectual Talented of Initial School Pupils : monography / O. E. Antonova, U. M. Klimeniuk. – Zhytomir : Publishing House of Zhytomir State University named after Ivan Franko, 2011. – 264 p.
5. **Vitvitska S. S.** Foundations of Pedagogy of Higher School : Methodological Handbook for Students of Master's Programs. – K. : Center of Educational Literature, 2003. – 316 p.
6. **Vozniuk O. V.** Development of Personality of Pedagog in Conditions of Transformation of Civilization : monography / O. V. Vozniuk. – Zhytomir : Publishing house of Zhytomir State University named after Ivan Franko, 2016. – 608 p.
7. **Vozniuk O. V.** Pedagogical Synergetegy : monography / O.V. Vozniuk. – Zhytomir : Publishing house of Zhytomir State University named after Ivan Franko, 2012. – 812 p.
8. **Sydorchuk N. G.** Professional-Pedagogy Training of Students of Universities in Contents of Common European Educational Area : monography / N. G. Sydorchuk ; edited by O. A. Dubaseniuk. – Zhytomir : Publishing House of Zhytomir State University named after Ivan Franko, 2014. – 608 p.